

LEXNOVA NYHETER

Kommun får skarp kritik av JO för olagliga bakgrundskontroller

Publicerad
19 OCT 2023

Södertälje kommun har löpande utfört bakgrundskontroller av sina cirka 7 000 anställda - utan lagstöd. Enligt Justitieombudsmannen, som riktar allvarlig kritik mot kommunen, verkar det inte ha gjorts några rättsliga överväganden innan det olagliga kontrollförfarandet inleddes. En kopia av beslutet skickas till Integritetsskyddsmyndigheten.

Efter beslut i fullmäktige i november 2020 beslutade Södertälje kommun att ingå avtal med ett externt företag om att utföra systematiska kontroller av kommunkoncernens anställda gentemot en databas med offentliga dokument från domstolar och myndigheter.

Bakgrundskontrollerna, som infördes successivt under 2022, syftar till att undvika infiltration av grov organiserad brottslighet i den kommunala förvaltningen. Kontrollerna omfattar fyra olika typer av brottslighet: sexualbrott, narkotikabrott, våldsbrott och ekonomisk brottslighet. Det kan röra sig om en stor mängd uppgifter såsom lagföringar av brott, häktningsframställningar, stämningsansökningar och kontaktförbud.

Efter att ha mottagit anmälningar mot bakgrundskontrollerna beslutade Justitieombudsmannen, JO, att utreda saken.

I remissvaret har kommunen uppgett att bakgrunden till kontrollerna är den utbredda organiserade brottsligheten i kommunen. Det har under senare år uppdragats att det finns kommunanställda med kopplingar till sådan brottslighet. Dessa personer är ofta dömda sedan innan. Om kommunen hade haft möjlighet att genomföra bakgrundskontroller skulle personerna aldrig anställts.

Kommunen bedömer att intrånget i den personliga integriteten är förenligt med regeringsformen, Europakonventionen och dataskyddsförordningen.

JO ifrågasätter inte att kommunen är hårt drabbad av organiserad brottslighet men framhåller samtidigt att åtgärder som vidtas måste ha stöd i rättsordningen. Enligt kommunen är intrånget i den personliga integriteten inte betydande och inte heller en kartläggning av personliga förhållanden.

Här konstaterar JO att lagöverträdelser i regel rör privata förhållanden och vanligtvis är känsliga. Kontrollerna omfattar cirka 7 000 anställda och görs löpande under anställningstiden.

Detta, tillsammans med att kontrollerna genomförs av ett privat företag samt att möjligheterna till insyn för de anställda är begränsade, gör att åtgärderna måste bedömas som särskilt ingripande ur integritetssynpunkt. Vidare bedöms de innebära en sådan övervakning och kartläggning av de anställdas personliga förhållanden som avses i regeringsformen.

Något samtycke från de anställda föreligger inte och det är över huvud taget tveksamt om anställda kan lämna ett giltigt samtycke i en sådan situation.

Med hänsyn till detta krävs det lagstöd för kontrollerna - och sådant lagstöd finns i princip endast i de fall som föreskrivs i säkerhetsskyddslagen. Det handlar då om att skydda en säkerhetskänslig verksamhet, vilket det inte är fråga om här. Bakgrundskontrollerna är alltså olagliga. Att det är ett externt företag som utför kontrollerna saknar härvid betydelse.

JO avslutar med att konstatera att kommunen agerande är mycket anmärkningsvärt. Ombudsmannen ställer sig särskilt frågande till att kommunen inte har redovisat vilka rättsliga överväganden som gjordes innan kontrollerna infördes. Om sådana överväganden inte gjorts är det helt oacceptabelt.

En kopia av beslutet skickas till Integritetsskyddsmyndigheten för kännedom.

JO har tidigare kritiserat Norrköpings kommun för motsvarande bakgrundskontroller [vilket Blendow Lexnova rapporterat om](#).

Karl Engstrand

Instans: Övriga instanser

Rättsområden: [HR](#), [Övrig arbetsrätt](#), [Anställning, uppsägning och avskedande](#), [Offentlighet och sekretess](#), [Personuppgifter och integritet](#), [Övrig straffrätt](#), [Tillstånd och tillsyn](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter